

Konsernijohto
Moisio Ulla-Majja

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

Fingrid Oyj
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Toimitettu sähköpostilla: verkkosaannot@fingrid.fi

KUULEMINEN OLKILUOTO 3 JÄRJESTELMÄSUOJAN EHDOSTA JA MAKSUISTA

1 Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) lausunnon tiivistelmä

Fingrid Oyj:n (Fingrid) maksujen määräytymisperusteita koskevan ehdotuksen tulee perustua lakiin ja Energiaviraston täytäntöönpanokelpoiseen päätökseen.

Energiaviraston päätöksen mukaan Energiavirasto arvioi kustannusjakopäätöksessään, mikä olisi mekanismi, joka huomioisi kustannusten kattamisen näkökulmasta mahdollisimman tasapuolisesti yksityisen ja yleisen edut, mutta toisaalta myös sähkömarkkinalain 24 §:n soveltamisperiaatteet ja soveltamiskäytännön relevanteilta osin.

Tässä Fingridin käynnistämässä kuulemisessa voidaan siten ottaa kantaa vain Energiaviraston päätöksessä avoimeksi jääneeseen kysymykseen siitä, mikä olisi tällainen mekanismi, joka huomioisi Energiaviraston päätöksessä mainitut seikat.

Tässä kuulemisessa ei voida Fingridin esittämällä tavalla ottaa kantaa siihen kysymykseen, kenen vastuulle järjestelmäsuoja kuuluu, koska tästä asiasta Energiavirasto on jo tehnyt 11.1.2024 täytäntöönpanokelpoisen päätöksen, jonka täytäntöönpanoa markkinaoikeus ei Fingridin vaatimuksesta keskeyttänyt ja jota Fingridin tulee siis noudattaa. Fingrid ei siten voi saattaa samaa TVO:n ja Fingridin välistä erimielisyyttä uudestaan Energiaviraston ratkaistavaksi ehtojen vahvistamisen kautta.

Fingridin asiakirjaluonnokset eivät muutoinkaan vastaa voimassa olevia säännöksiä, eikä Energiaviraston päätöstä. Lisäksi Fingrid esittää perusteluistiossaan virheellisen tiedon järjestelmäsuojan kokonaisvuosikustannuksista.

TVO vaatii, että Fingrid muuttaa laatimiaan asiakirjaluonnoksia siten, että ne vastaavat voimassa olevia säännöksiä ja Energiaviraston päätöstä ennen kuin ne toimitetaan Energiaviraston vahvistettavaksi 30.4.2024. Asiakirjaluonnoksia on muutettava siten, että niistä poistetaan virheelliset

Teollisuuden Voima Oyj
Olkiluoto, 27160 EURAJOKI
Puh/Tel (02) 83 811
Fax (02) 8381 2109

Mikonkatu 7, 00100 HELSINKI
Puh/Tel (09) 61 801
Fax (09) 6180 2570

www.tvo.fi
Y-tunnus/Business ID 0196656-0
Kotipaikka/Domicile Helsinki

Konsernijohto
Moisio Ulla-Maija

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

väitteet lainsäädännöstä, järjestelmäsuojusta ja sen kustannuksista, Fingridin velvollisuuksista järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana ja TVO:n oikeuksista Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön (OL3) omistajana. Myös kaikki viittaukset TVO:n ja Fingridin väliseen yksityisoikeudelliseen järjestelmäsopimukseen on poistettava, koska sopimus on irtisanottu, eikä sitä Fingridinkään mukaan ole tarkoitus noudattaa vuoden 2024 lopun jälkeen. Lisäksi järjestelmäsuojasopimus on Energiaviraston päätöksen perusteella monin osin lainvastainen ja siten pätemätön/sitoton. Järjestelmäsuojasopimuksen sopimuskaudella ei näin ollen myöskään ole käsillä olevassa asiassa merkitystä, vaan Energiaviraston vahvistamien maksun määräytymisehto tulee astua voimaan välittömästi.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkömarkkinalain 45 §:n 2 momentin mukaiset ehdot Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikölle -asiakirja tulee poistaa Energiaviraston päätöksen täytäntöönpanoon liittymättömänä ja sisällöltään lain sekä TVO:n ja Fingridin välisten kantaverkkosopimusten vastaisena kokonaan. Energiavirasto ei ole velvoittanut Fingridiä toimittamaan järjestelmäsuoja koskevia palveluehtoja Energiaviraston vahvistettavaksi. Energiavirasto katsoo, ettei järjestelmäsuoja ole kysymys Fingridin tuottamasta erityispalvelusta. Sen sijaan järjestelmäsuoja on Energiaviraston mukaan koko sähköjärjestelmän käyttövarmuuteen liittyvä suojausmekanismi, joka varmistaa siirtoverkon toimintakyvyn ylläpidon. Kuten Energiavirasto on päätöksessään linjannut, mahdolliset järjestelmätekniset vaatimukset liittynälle ja liittymiselle tulisi huomioida riittävällä tavalla jo heti, kun suunnitellun laitoksen liittämisen edellytyksistä sovitaan. TVO ei ole tekemässä uutta liittytä- tai kantaverkkosopimusta Fingridin kanssa, joten ehdot eivät ylipäätään voi tulla sovellettavaksi. Fingrid ei voi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n perusteella tuoda järjestelmäsuojaan liittyviä ehtoja vahvistettavaksi, koska olemassa olevia TVO:n ja Fingridin välisten liittytä- tai kantaverkkosopimusten ehtoja ei voida vahvistamismenettelyssä ylipäätään muuttaa.

TVO katsoo, että Fingridin tulisi järjestelmäsuojan maksujen määräytymisperusteena esittää Energiavirastolle vahvistettavaksi sen perustelumuistiossakin olevan vaihtoehdon mukaisesti, että järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana Fingrid kattaa kaikki järjestelmäsuojusta aiheutuvat kustannukset siirtämällä ne kantaverkkotariffien kautta kaikkien verkonkäyttäjien maksettavaksi. Fingridin perustelumuistiossa esitetty väite ja viittaus työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) arvioon yli sadan miljoonan euron järjestelmäsuojan kokonaisvuosikustannuksista on harhaanjohtava. OL3:n ensimmäisen käyttövuoden historiatietojen ja TVO:n laskelmien mukaan siirrosta ei aiheudu kohtuuttomia lisäkustannuksia kotitalouksien maksettavaksi. Energiaviraston vahvistamat uudet maksuperusteet tulisivat vahvistamisen jälkeen sovellettavaksi TVO:n ja Fingridin välisen nykyisen kantaverkkosopimuksen alla.

Konsernijohto
Moisio Ulla-Majja

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

2 Kuulemisen tausta

Energiavirasto on 11.1.2024 täytäntöönpanokelpoisessa päätöksessään *järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan järjestelmävastuun ulottuvuudesta OL3-ydinvoimalaitoksen liittymisasiassa* (drno 1347/040200/2022) muun muassa katsonut, että Fingrid on rikkonut sähkömarkkinalain (590/2013 muutoksineen) 45 §:n 2 momentin mukaista vahvistamisvelvollisuuttaan, siirtänyt perusteettomasti sopimuksin TVO:n vastuulle sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista annetun komission asetuksen (EU) 2017/1485 36 §:n artiklan mukaisia velvoitteitaan sekä rikkoneen mainitun asetuksen 9 artiklan ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013 muutoksineen) mukaista velvollisuuttaan saattaa soveltamansa maksujenmääräytymisperusteet Energiaviraston vahvistettavaksi ennen niiden käyttöönottoa.

Energiavirasto velvoitti Fingridin toimittamaan Energiaviraston vahvistettavaksi järjestelmäsuojan kustannusten osalta soveltamansa maksujen määräytymisperusteet. Maksujen määräytymisperusteet tai ehdotus muusta mekanismista oli päätöksen mukaan toimitettava Energiavirastolle 11.4.2024 mennessä.

Fingrid teki markkinaoikeudelle Energiaviraston päätöstä koskevan valituksen, jossa se on muun muassa vaatinut päätöksen kumoamista edellä kuvatuilta osin. Lisäksi Fingrid valituksessaan pyysi, että markkinaoikeus kieltäisi Energiaviraston päätöksen täytäntöönpanon väliaikaisesti ja määräisi, että valituksenalaista päätöstä ei tule noudattaa ennen sen lainvoimaiseksi tuloa, ellei markkinaoikeus toisin myöhemmin määrää.

Markkinaoikeus hylkäsi 3.4.2024 välipäätöksellään (nro 193/2024) Fingridin keskeyttämisvaatimuksen muun muassa sillä perusteella, että valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon väliaikaisesta kieltämisestä voidaan katsoa aiheutuvan ainakin jossain määrin haittaa yleiselle edulle ja muiden kuin Fingridin oikeuksille. Markkinaoikeus katsoi, että päätöksen täytäntöönpanon viivästyminen voi aiheuttaa merkittävää epäselvyyttä järjestelmäsuojan kustannusten allokoitumisessa ja merkittäviä kustannuksia TVO:lle. Lisäksi markkinaoikeus katsoi, että näiden haittavaikutusten voidaan katsoa ylittävän valituksenalaisen Energiaviraston päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä aiheutuviissa olevat edut Fingridille ja verkon käyttäjille.

Energiavirasto on markkinaoikeuden täytäntöönpanokieltoa koskevan päätöksen jälkeen pidentänyt Fingridille Energiaviraston päätöksessä asetettua määräaikaa siten, että Fingridin on toimitettava Energiaviraston vahvistettavaksi järjestelmäsuojan kustannusten osalta ehdotus sovellettaviksi maksujen määräytymisperusteiksi 30.4.2024 mennessä.

Konsernijohto
Moisio Ulla-Majja

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

Tämän jälkeen Fingrid on käynnistänyt sidosryhmäkuulemisen valmistelamistaan ehdoista ja maksujen määräytymisperusteista, joiden osalta TVO lausuu tarkemmin alla.

- 3 Fingridin on noudatettava Energiaviraston päätöstä, jonka mukaan vastuu järjestelmäsuojusta kuuluu Fingridille

OL3:n äkillisen kantaverkosta irtoamisen varalta Fingrid on suunnitellut ja toteuttanut järjestelyn, joka mahdollistaa OL3:n käyttöluvan mukaisen käytön Fingridin asettaman 1 300 MW:n tehomuutosrajan ylittävällä teholla (järjestelmäsuoja). Järjestelmäsuoja tuottaa tehovasteen järjestelmäsuojakohteiden avulla niin, että kantaverkon kokema tehomuutos irtoamistapauksessa on maksimissaan 1 300 MW. Ilman järjestelmäsuojan käyttöä OL3:n vikaantuminen ja irtoaminen kantaverkosta täydeltä teholta voisi Fingridin mukaan aiheuttaa suurhäiriötilan, jonka syntymistä järjestelmäsuoja ehkäistään. Tällä hetkellä Fingrid on rajoittanut OL3:n nettosähkötehon 1 570 MW:iin, vaikka OL3:n kapasiteetti mahdollistaisi noin 1 600 MW:n nettosähköntuotannon, jota testattiin onnistuneesti Fingridin sallimana OL3:n takuutesteissä.

Energiavirasto on täytäntöönpanokelpoisessa päätöksessään katsonut järjestelmäsuojan olevan luonteeltaan sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista annetun komission asetuksen (EU) 2017/1485 37 artiklan tarkoittama siirtoverkonhaltijan erityinen suojausjärjestelmä ja sellaisena sekä sähkömarkkinalain 45 §:n nojalla katsottava kuuluvan Fingridin vastuulle¹.

Energiaviraston päätöksen perustelujen mukaan järjestelmäsuojan tarkoituksena on suojata koko Suomen sähköjärjestelmän vakautta ehkäisemällä mahdollisen häiriön vaikutusten eskaloitumisen suurhäiriöksi². Sen perusteella Energiavirasto katsoo järjestelmäsuojan olevan luonteeltaan koko sähköjärjestelmän käyttövarmuuteen liittyvä suojausmekanismi, joka varmistaa siirtoverkon toimintakyvyn ja ylläpidon. Vastoin Fingridin näkemystä se ei ole Energiaviraston päätöksen mukaan verkonhaltijan yksittäiselle liittyjälle yksinomaan tämän verkkoon liittymisen toteuttamisen edellytys tai liittymisen mahdollistamiseksi tarjoama erityispalvelu, josta aiheutuvat kustannukset aiheuttamisperiaatteen perusteella kuuluisivat liittyjälle. Energiaviraston päätöksen mukaan OL3 on vain synnyttänyt tarpeen kehittää siirtoverkkoa ja samalla sen suojaustasoa. Liittyjän velvollisuutena on Energiaviraston päätöksen mukaan vain täyttää Fingridin liittymisehdot ja käyttövarmuuden ylläpidon varmistamiseksi Fingridin asettamat voimalaitostekniset vaatimukset varmistaakseen osaltaan yksikkönsä käyttövarmuuskriteereihin perustuvan toimintakykyisyyden säilyttämisen³.

¹ Energiaviraston päätös, kohdat 189 ja 248.

² Energiaviraston päätös, kohta 183.

³ Energiaviraston päätös, kohta 184.

Konsernijohto
Moisio Ulla-Maija

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

Koska Fingrid järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana julkista valtaa käyttävänä on velvollinen noudattamaan voimassa olevia säädöksiä ja Energiaviraston täytäntöönpanokelpoista päätöstä, Fingrid ei voi vastuunsa täysin sivuuttaen laatia voimassa olevien säännösten vastaisesti ja Energiaviraston päätöksestä poiketen ehtoja, jotka siirtäisivät Fingridille kuuluvan järjestelmäsuojavastuun kokonaan TVO:lle. Tämä on todettu jo Energiaviraston päätöksessä, jossa Energiavirasto katsoi Fingridin siirtäneen perusteettomasti sopimuksin TVO:n vastuulle sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista annetun komission asetuksen (EU) 2017/1485 36 §:n artiklan mukaisia velvoitteitaan. Nyt Fingrid yrittää sähkömarkkinalain 45 §:n 2 momenttiin vedoten tehdä saman laatimalla säädösten ja Energiaviraston päätöksen vastaisia järjestelmäsuojaan liittyviä ehtoja. Tämä ei ole lain eikä Energiaviraston päätöksen mukaan mahdollista ja siten Fingridin tulee muuttaa laatimiaan asiakirjaluonnoksia tämän mukaisesti.

4 Energiaviraston päätös maksujen määräytymisperusteista ei siirrä toteutus- ja/tai ylläpitovastuuta TVO:lle

Energiaviraston päätöksessä Energiavirasto totesi, että vaikka lähtökohtana verkkotoiminnan kustannusten kohdistamisessa verkonhaltijan asiakkaille on aiheuttamisperiaate, on Fingridin toiminta luonteeltaan siinä määrin yleistä ja kytkeytyy yhteiskunnallisesti merkityksellisen monopolitoiminnan ylläpitoon, että siitä aiheutuvat kustannukset katetaan lähtökohtaisesti verkonhaltijan tariffeilla ja jyvitetään kaikkien verkkokäyttäjien maksettavaksi sähkömarkkinalain 24 §:n tavoin. Järjestelmäsuojaan luonne koko sähköjärjestelmän käyttövarmuutta varmentavana suojamekanismina puoltaa lähtökohtaisesti Fingridin vastuuta mekaniisin ylläpidosta ja myös sen kustannuksien jyvittämisestä kaikille verkkokäyttäjille.⁴ Energiavirasto kuitenkin toteaa, että tästä lähtökohdasta voidaan poiketa erityisissä tapauksissa.

TVO korostaa, että aiheuttamisperiaate tulee sovellettavaksi vain kustannusjaosta päätettäessä. Vaikka vastoin TVO:n näkemystä Energiavirasto päätyisikin katsomaan, että sähkömarkkinalain 24 §:n vaatimista tasapuolisista ja syrjimättömistä verkkopalvelujen myyntihinnoista ja -ehdoista sekä niiden määräytymisperusteista voitaisiin erityisestä syystä poiketa, se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että samalla myös järjestelmäsuojaan toteutusvastuu siirtyisi TVO:lle. Kustannusjakopäätöksen jälkeenkin kanta-verkon häiriösietoisuudesta huolehtiminen, kuten järjestelmäsuojaan kehittäminen, rakentaminen ja ylläpitäminen kuuluu edelleen Fingridin vastuulle.

⁴ Energiaviraston päätös, kohta 252.

Konsernijohto
Moisio Ulla-Maija

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

5 Fingrid on unohtanut sähkömarkkinalain mukaisen roolinsa edistää vapaata sähkökaupan kilpailua

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan Fingridin on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista, eikä hinnoittelussa saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalakia koskevan hallituksen esityksen⁵ mukaan verkkopalvelujen tarjonnan tasapuolisuus ja syrjimättömyys merkitsee sitä, että tietty palvelu on tarjottava samoilla yhtenäisillä ehdoilla kaikille verkon käyttäjille. Energiaviraston päätöksen mukaan palvelun ehdot eivät esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä verkossa siirretään⁶.

Näitä lakiin perustuvia velvoitteita vasten on vaikeaa ymmärtää, miten Fingrid voi järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana perustelumuistiossaan todeta seuraavaa: ”*Tarkkaan ottaen järjestelmäsuoja ei ole tarpeellinen edes OL3:lle, jos laitosta ei käytettäisi suuremmalla kuin 1300 MW:n teholla.*” Lausuma on lain vaatimusten vastainen ja kestävä, koska lausumallaan Fingrid pyrkii sähkökaupan kilpailun edistämisvelvoitteen sijaan rajoittamaan TVO:n mahdollisuuksia siirtää kaiken tuottamansa sähkön siirtoverkossa kuten muutkin sähköntuottajat ja siten hyödyntää koko OL3:n kapasiteettia.

Fingrid toteaa perustelumuistiossaan myös, että ”*Siirtoverkon tarpeisiin järjestelmäsuoja ei tarvita*”. Fingridin perustelumuistion lausumat ovat jyrkässä ristiriidassa sen kanssa, miten Fingrid itse on aikaisemmin kuvannut järjestelmäsuoja ja siihen liittyviä velvollisuuksiaan: ”*Fingridin tulee sähkömarkkinalain mukaisena järjestelmävastaavana huolehtia sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja kansallisen käyttövarmuuden ylläpitämisestä. Järjestelmäsuojan toimintavarmuus ja sen kuormien riittävyys ovat sähköjärjestelmän käyttövarmuuden ylläpitämisen edellytys*”⁷ ja ”*Fingridin yhtenä tehtävänä on liittää uudet, suuritehoiset voimalaitokset kantaverkkoon. Fingrid varmistaa olosuhteet sille, että Olkiluoto 3:n omistava Teollisuuden Voima, TVO voi yhdessä laitosp*

⁵ HE 20/2013 vp.

⁶ Energiaviraston päätös, kohta 249.

⁷ https://www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/julkaisut/asiakaslehdet/fg0217_pdf.pdf

Konsernijohto
Moisio Ulla-Majja

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

toimittajan kanssa toteuttaa Olkiluoto 3:n käyttöönoton niin, että voimalaitos toimii turvallisesti ja luotettavasti kaikissa tilanteissa. [...] järjestelmäsuojan avulla voidaan turvata häiriötön sähkönsaanti.”⁸

Fingrid viittaa myös valtioneuvoston OL3:lle 7.3.2019 myöntämään käyttöluupaun virheellisesti ja tarkoitushakuisesti. Fingridin mukaan: ”Valtioneuvoston 7.3.2019 OL3-voimalaitokselle myöntämässä käyttöluvussa todetaan, että Fingridillä on oikeus asettaa verkkoon liittämislle ehtoa ja rajoittaa laitosesikön sähkötehoa.” Kuitenkin käyttöluvan mukaan ”Fingrid huolehtii järjestelmävastaavana kantaverkkoyhtiönä lainsäädännön asettaman järjestelmävastuun toteuttamisesta siten, että sähkönsiirtoverkko toimii suunnitellusti ja siirrossa on korkea käyttövarmuustaso. Fingridillä on siten oikeus sähköjärjestelmän käyttövarmuuden vaatiessa asettaa verkkoon liittämislle ehtoja ja rajoittaa laitosesikön tehoa.”

Toisin sanoen, Fingridin on huolehdittava asianmukaisesti järjestelmävastuun toteuttamisesta ja ehtoja/rajoituksia se voi asettaa ainoastaan väliaikaisesti ja käyttövarmuuden niin vaatiessa. Kantaverkon tarkoitus on mahdollistaa sähkönsiirto sähköntuotannon ja kulutuksen välillä. Tähän tarkoitukseen ei päästä asettamalla siirrettävälle sähköteholle muita kuin käyttövarmuussyistä tarpeellisia väliaikaisia rajoituksia.

6 Järjestelmäsuojakustannukset

Fingrid ilmoittaa vuosittaisten järjestelmäsuojakustannustensa olevan 1,1 miljoonaa euroa⁹. TVO:n viime vuoden järjestelmäsuojakustannukset ilman TVO:n akkuvarastoinvestointia olivat 40,4 miljoonaa euroa ja tälle vuodelle järjestelmäsuojakustannuksia on budjetoitu 41 miljoonaa euroa. Kustannusjako tällä hetkellä siis on noin 97 % (TVO) vs. 3 % (Fingrid). Jo tutkintapyyntövaiheessa oli selvää, että TVO ja Fingrid ovat kustannusvastuusta täysin eri mieltä: Fingrid katsoo asiakirjaluonnoksissaan vastuun kuuluvan TVO:lle ja TVO puolestaan katsoo niiden kuuluvan sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisesti Fingridille.

Kuten yllä kohdassa 3 on jo todettu, Energiaviraston päätöksessä Energiavirasto katsoi, että järjestelmäsuojan kaltainen ratkaisu on luonteeltaan sähkönsiirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista annetun komission asetuksen (EU) 2017/1485 37 artiklan tarkoittama siirtoverkonhaltijan erityinen suojausjärjestelmä ja siten kuuluvan Fingridin vastuulle. Tämän vuoksi järjestelmäsuojusta aiheutuvat kustannukset on käsiteltävä edellä mainitun asetuksen 9 artiklan mukaisesti joko tariffien tai muiden mekanismien kautta. Kustannukset, joiden katsotaan olevan kohtuullisia, tosiasiallisesti aiheutuneita ja oikeasuhteisia, on katettava verkkotariffeilla tai muilla asianmukaisilla mekanismeilla.¹⁰

⁸ https://www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/julkaisut/asiakaslehdet/fg0120_pdf-96dpi.pdf

⁹ <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/sahkonsiirto/olkiluoto-3-kantaverkkoon/olkiluoto-3n-jarjestelmasuoja/>

¹⁰ Energiaviraston päätös, kohta 248.

Konsernijohto
Moisio Ulla-Maija

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

Energiaviraston päätöksessä Energiavirasto katsoi, että verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Energiaviraston päätöksen mukaan tämä merkitsee sitä, että tietty palvelu on tarjottava samoilla yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Siirto- tai jakeluhinta ei esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä siirretään. Sähkön ostajan maksama siirto- ja jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähkön myyjä vaihtuu.¹¹

Järjestelmäsuojan rakentamisesta, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista TVO on toistaiseksi maksanut valtaosan. Kustannusjako perustuu TVO:n ja Fingridin vuonna 2017 allekirjoittamaan ja TVO:n irtisanomaan järjestelmäsuojasopimukseen, joka päättyy 31.12.2024 ja on Energiaviraston päätöksen perusteella monelta osin pätemätön ja/tai sitomaton. Järjestelmäsuojasopimus laadittiin alun perin määräaikaiseksi tilanteessa, jossa TVO:n piti varmistaa OL3:n koekäyttö- ja testausohjelman toteutus OL3:n täydellä teholla. Siihen mennessä Fingrid ei ollut itse ryhtynyt toteuttamaan edelleen voimassa olevan vuoden 2004 puite-sopimuksen mukaista velvollisuuttaan toteuttaa järjestelmäsuoja, jotta OL3:sta voitaisiin ajaa sen täydellä teholla.

Fingrid on sopimuksen perusteella vastannut vain yhdestä OL3:n irtikytkytymisestä¹² vuosittain 250 MW:iin asti sekä kustannusperusteisesta kapasiteetikorvauksesta 250 MW:iin asti.

Järjestelmäsuoja kuuluu täytäntöönpanokelpoisen Energiaviraston päätöksen mukaan Fingridin vastuulle. TVO vaatii edelleen, että Fingridin tulee vastata myös järjestelmäsuojan kustannuksista.

7 Fingridin viittaus TEM:n arvioon järjestelmäsuojan vuosikustannuksista on virheellinen

Fingrid ilmoittaa verkkosivuillaan kotitalouskuluttajan (5 000 kWh/a) sähkölaskussa olevan kantaverkkosiirron kustannusta 1,9 %¹³.

Fingrid toteaa 4.4.2024 päivätyssä perustelumuistiossaan, että järjestelmäsuojan kokonaisvuosikustannukset voisivat nousta TEM:n arvion mukaan jopa sataan miljoonaan euroon vuodessa¹⁴. Fingridin viittaus TEM:n arvioon on harhaanjohtava. TEM ei ole lausunnossaan arvioinut

¹¹ Energiaviraston päätös, kohta 251.

¹² OL3 on sen säännöllisen sähköntuotannon alettua huhtikuun 2023 jälkeen irronnut vain kaksi kertaa äkillisesti verkosta. Ensimmäisen kerran se tapahtui 19.11.2023 reilun kahden vuorokauden ajaksi turbiinilaitoksella havaitun vian vuoksi. Toisen kerran OL3:n sähköntuotanto keskeytyi 22.11.2023 reiluksi vuorokaudeksi Fingridin kanssa yhteistyössä toteutetussa lähivikakokeessa.

¹³ [Kantaverkkosiirron osuus sähkölaskussa - Fingrid](#)

¹⁴ Työ- ja elinkeinoministeriön arvio, johon Fingrid viittaa, perustuu käsityksemme mukaan eduskunnan talousvaliokunnalle jätettyyn asiantuntijalausuntoon (HE 318/2022 vp TaV 14.2.2023 työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto), jossa ministeriö oli antanut vastauksia talousvaliokunnan lisäkysymyksiin. Lausunnossa todetaan seuraavaa: ”Mitoittavan vian korottaminen nykyisestä esimerkiksi 300 MW:lla merkittisisikin satojen miljoonien eurojen vuotuista kustannusta muille sähköjärjestelmän käyttäjille. Kustannusten kohoaminen ei olisi tällöin suinkaan lineaarista vaan sähköjärjestelmän tehon nostoon olisi tehtävä normaalityöntahtoisuutta selvästi kalliimmaksi tulevia investointeja. Lisäksi tällä olisi merkittävä nostava vaikutus sähkön markkinahintaan.”

Konsernijohto
Moisio Ulla-Majja

18.4.2024

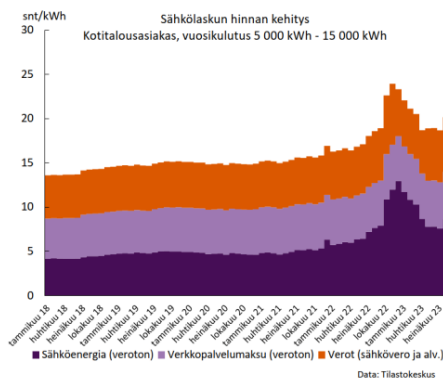
TVO-14237
Julkinen

järjestelmäsuojan kokonaisvuosikustannuksia, vaan se on lausunnossaan arvioinut niitä kustannuksia, jotka syntyisivät siitä, jos Fingrid korottaisi sen asettaman mitoittavan vian 1 300 MW:sta 1 600 MW:iin, mikä mahdollistaisi OL3:n käytön sen täydellä kapasiteetilla. Tämä on eri asia kuin se, että Fingrid kattaisi kaikki järjestelmäsuojusta aiheutuvat kustannukset siirtämällä ne kantaverkkotariffien kautta kaikkien kantaverkon käyttäjien maksettavaksi. Kuten Energiaviraston päätöksessä Energiavirasto toteaa, ”...lähtökohtaisesti Fingridin tulee pyrkiä kehittämään verkkoaan siten, että liittyjän tarpeet tulisivat täytetyiksi ja siten myös mahdollisesti jossain vaiheessa järjestelmäsuojusta voitaisiin luopua nimenomaan OL3 kytkeytyvänä ratkaisuna.”¹⁵

Fingridin perustelumuistion mukaan järjestelmäsuojakustannusten kattaminen täysimääräisesti kantaverkkotariffin kautta aiheuttaisi Fingridin mukaan noin 25 %:n korotuspaineen tariffiin. TVO:n laskelmien ja OL3:n historiatietoon perustuen tämäkin näkemys on virheellinen. Koska tämän hetken kokonaisvuosikustannukset ovat OL3:n historiatietoon perustuen noin 40 miljoonaa euroa, jäisi Fingridin ilmoittamasta prosenttiluvusta poiketen korotuspaine noin 10 %:in. Kotitalouskuluttajan sähkölaskuun tällä korotuksella olisi siis vain 0,19 % (10 % 1,9 %:sta) vaikutus.

Energiäteollisuuden tuoreimman sähkönhintatilastojen kuvaajan perusteella 5 000–15 000 kWh kotitalousasiakkaalla sähkölaskun keskihinta sisältäen sekä energian että siirron veroineen oli noin 18 snt/kWh¹⁶.

Kuluttajien sähkölasku pienentynyt tuntuvasti kuluneen vuoden aikana

Energiäteollisuus

16

Sähkön hintatilastot 2023

4.1.2024

Kuva 1. Kotitalousasiakkaan sähkön hinta 2023

¹⁵ Energiaviraston päätös, kohta 220.

¹⁶ <https://energia.fi/esitykset/sahkon-hintatilasto/>

Konsernijohto
Moisio Ulla-Maija

18.4.2024

TVO-14237
Julkinen

Fingridin verkkosivuillaan esittämällä 5 000 kWh:n kotitalouskuluttajalla vuosittainen kustannusvaikutus järjestelmäsuojakustannusten siirtämisestä kantaverkkotariffeihin olisi yllä mainittujen tietojen perusteella alle kaksi euroa ($0,0019 \times 0,18 \text{ €/kWh} \times 5\,000 \text{ kWh} = 1,71 \text{ €}$). Lisäksi Fingridin jatkaessa sähkömarkkinalain 19 §:än perustuvan kehittämisvelvollisuutensa mukaisesti siirtoverkon sietokyvyn parantamistoimia ja Fingridin OL3:lle TVO:n käsityksen mukaan lainvastaisesti asettamien rajojen lieventyessä/poistuessa järjestelmäsuojakustannukset alenevat ja siten vaikutus kuluttajan sähkölaskuun pienenee entisestään.

Lisäksi on hyvä huomioida, että mikäli järjestelmäsuojakustannukset jäisivät TVO:n vastuulle, päätyisi näitä kustannuksia TVO:n osakkaiden kautta suurelle joukolla kotitalouskuluttajia joka tapauksessa. Mikäli Fingrid järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana ei mahdollista OL3:n täyden kapasiteetin käyttöä ja sen takia noin 300 MW:a säästä riippumattomasti perusvoimaa jäisi tuottamatta nykyisessä markkinatilanteessa (erityisesti korkean sähkönhinnan aikana), vaikuttaisi se sähkön saatavuuteen ja siten kuluttajien sähkönhintaan merkittävästi.

TVO katsoo, että Fingridin tulisi ehdotuksessaan järjestelmäsuojan maksujen määräytymisperusteiksi esittää Energiavirastolle vahvistettavaksi sen perustelumuiistiossakin olevan vaihtoehdon mukaisesti, että järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana Fingrid kattaa kaikki järjestelmäsuojusta aiheutuvat kustannukset siirtämällä ne kantaverkkotariffien kautta kaikkien kantaverkon käyttäjien maksettavaksi sähkömarkkinalain 24 §:n edellyttämien tavoin. Kuten yllä on todettu, TVO:n laskelmien mukaan tästä ei aiheudu kohtuuttomia lisäkustannuksia kotitalouksien maksettavaksi.

TEOLLISUUDEN VOIMA OYJ

Jarmo Tanhua
toimitusjohtaja

Ulla-Maija Moisio
lakiasiainjohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Signom -allekirjoituspalvelulla.

Päiväys: 18. huhtikuuta 2024, 14:50:40

Teollisuuden Voima Oyj

Jarmo Tanhua

Jarmo Tanhua

Toimitusjohtaja

Oikeutettu edustamaan yhtiötä.

'Toiminimen kirjoittaa / Yhtiötä edustaa osakeyhtiölain nojalla toimitusjohtaja.'

Vahva tunnistus:

18. huhtikuuta 2024, 14:49:42

Pankkitunnistus

Yritystiedot:

18. huhtikuuta 2024, 14:42:38

Patentti- ja rekisterihallitus

Päiväys: 18. huhtikuuta 2024, 14:48:26

Teollisuuden Voima Oyj

Ulla-Maija Moisio

Ulla-Maija Moisio

Oikeutettu

Oikeutettu edustamaan yhtiötä nimenkirjoituslausekkeen mukaisesti:

'Oikeutetut kirjoittavat toiminimen/edustavat yhtiötä kaksi yhdessä tai kukin erikseen yhdessä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kanssa.'

Vahva tunnistus:

18. huhtikuuta 2024, 14:48:16

Pankkitunnistus

Yritystiedot:

18. huhtikuuta 2024, 14:21:21

Patentti- ja rekisterihallitus

